

ПОАНКАРЕ, АНРИ
(Poincaré Henri)
(1854-1912)

Француски математичар, *двокрајен академик*. Анри Поанкаре е роден 1854. во Нанси, покраина Лорена, во семејство на интелектуалци. Татко му е познат лекар и професор на медицински факултет. Како дете, Анри е невешт со рацете, што е последица на слабото здравје и слабиот вид, но феноменалното помнење му овозможува да добие исклучително образование во средните и вишите школи, на кои се школува. Страста кон математиката кај себе релативно доцна ја открива, дури во 15-тата година, што е необично за таков капацитет во каков што подоцна прераснал Анри Поанкаре.

Политехничката школа во Париз ја завршува во 1875. и се запишува на Рударската школа, сакајќи да гради инженерска кариера. Сепак, слободното време и го посветува на математиката. Се зафаќа со проблемот на диференцијалните равенки и го изложува во трудот *За особините на функциите дефинирани над ѝарцијална диференцијална равенка*. Со оваа теза и благодарение на другите трудови од математиката, Поанкаре не станува рударски инженер, туку професор по математика во 1879. во Кан, а две години подоцна на Сорбона, каде останува до крајот на животот, 1912.

Поаѓајќи од принципот дека проучувањето на природата е најбогат извор на математички откритија, Поанкаре создава огромно, незамисливо разновидно дело, благодарение на големиот број математички дисциплини со кои се занимава. На секоја и приоѓа темелно, навлегува во нејзината суштина, ја збогатува, а низ предавањата ја пренесува и на младите студенти. Имено, речиси секоја година држи предавања од нов предмет. Најнапред тоа е математичката анализа, потоа физичка и експериментална механика, математичка физика и теорија на веројатност и, на крај, математичка астрономија и небесна механика. Ниеден математичар на тоа време не владее со толкав број математички дисциплини, а притоа ниедна да не ја запостави. И уште повеќе, прави необични синтези на најоддалечени области, укажувајќи дека иднината на математиката може да е токму во тој сплет на поврзаности. На овој начин може да размислува само некој кој длабоко ја познава суштината на нештата, ги разбира и следи достигнувањата во многу математички дисциплини.

Зад себе остава повеќе од четиристотини значајни трудови од математика, физика и теориска астрономија и повеќе од илјада популарни есеи и дела за филозофијата на природните науки. Ако се земе предвид дека ова е создадено за триесетина години научна работа, зачудувачки се обемот и разновидноста на неговото дело. Само уште Ојлер можел да се пофали со ваков огромен број на трудови од разни области на математиката. Ова е уште едно нешто што ги поврзува овие два славни математичари, покрај феноменалното помнење што било дарба на двајцата.

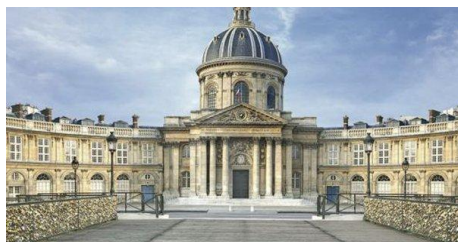
Во анализата, неговиот најзначаен придонес е откривањето на денес наречените автоморфни функции. Тие дозволуваат да се изразат решенијата на секоја диференцијална равенка со алгебарски коефициенти и во исто време го решаваат проблемот на униформизација на алгебарските функции. Проучувајќи ја примената на диференцијалните равенки во механиката и физичките науки, воведува нови методи кои уште не дале резултати и така остануваат актуелни и денес.

Во физиката, во потесна смисла, се занимава со поларизација на светлината, дифракција, Херцови бранови и Лоренцовата теорија, каде дава навестување на некои моменти од теоријата на релативност непосредно пред Ајнштајновите трудови. Но и покрај тоа што наполно го прифаќа принципот на релативноста, како општ закон на природата и се приближил до Ајнштајновите сфаќања, нема доволна храброст да оди понатаму.

Затоа, пак, се занимавал со други области на математиката и физиката. Во математиката дал свој придонес разрешувајќи разни проблеми од теорија на броеви, теорија на веројатност и особено од топологија. Во физиката истражува во механика на флуиди и во математичка астрономија. Овие истражувања ги објавува во обемните дела *За облициите на рамноотежа на флуидниите маси* и *Предавања за небесната механика*.

Кон крајот на животот се занимава и со класичниот проблем на три тела, и дошол до определени решенија, но проблемот дефинитивно не го решил. Сепак, со тоа го расчистува патот по кој Биркоф, на основа на Поанкареовите идеи, конечно ќе го разреши. За придонесот во решавањето на проблемот на три тела го добил француското признание Витез на легија на честа и наградата на шведскиот крал распишана за решавање на тој проблем. За оваа расправа наполно ги заслужил наградите, бидејќи тоа претставува едно од најголемите достигнувања на математичката мисла.

За своето обемно дело Анри Поанкаре е почитуван и ценет како еден од последните математичари - универзалци.

*Француската Академија на науките,
чиј двокрајен академик бил А. Поанкаре.*

Нема решени проблеми, има само помалку или повеќе решени проблеми.

(А. Поанкаре)

Научник со име, а особено математичар, исто како и уметникот, во својата работа чувствува голема радост која потекнува од самата природа.

(А. Поанкаре)